

Koncept.

Prověrka Psychologického ústavu University Karlovy

Prověřková skupina: Prof. dr. Vl. Tardy, vedoucí katedry psychologie
filosofické fakulty UK,
Dr. Jan Bureš, Dr Sc, Fyziologický ústav ČSAV.
Prověrka byla provedena ve dnech 15. a 29. března 1967.

I. Úsek vědeckovýzkumné činnosti.

V ústavu nastaly v nedávné době větší organizační změny tím, že

- a/ oddělení výchovného poradenství bylo ke dni 1.1.1967 převedeno na Pedagogickou fakultu UK,
- b/ ke dni 1.5.1966 bylo založeno Meziresortní středisko psychologie práce.

1.-2. Organizační řád ústavu

Dosavadní řád z r. 1962 bude třeba upravit ve čl. II. odst. 1, poněvadž hlavním úkolem ústavu je nyní psychologie práce. Článek III. bude třeba rovněž změnit ve shodě s nynějším vnitřním členěním. Článek VI. má být v souladu s nyní platným zákoníkem práce.

3. Organizační členění a kádrové obsazení.

Organizační členění odpovídá novému návrhu organizačního řádu, který je přiložen /o jehož schválení žádá ředitel PÚ rektora UK/. Vedoucí pracovníci mají kvalifikaci odpovídající jejich funkcím.

4. Organizátorská, řídicí, metodická a kontrolní činnost ředitele ústavu.

Ředitel ústavu doc. PhDr. Miloš Machač C Sc je velmi zkušeným organizátorem a v poměrně krátké době své činnosti /od 1.3.1965/ dokázal nejen že ústav pokračuje v plnění dlouhodobých úkolů, které byly zahájeny a plněny za dřívějšího ředitele prof. dr. Doležala; poněvadž základy výzkumné činnosti ústavu byly položeny již prof. Doležalem, je nyní zejména důležitým úkolem ústavu převádět výsledky výzkumu do praxe. Doc. Machač rozšířil činnost ústavu zejména v tomto směru /budováním Meziresortního střediska psychologie práce/ a jako nástroj koordinace psychologů práce a spojení této disciplíny s praxí založil a rediguje časopis Psychologie v ekonomické praxi.

5. Organizace, řízení a kontrola vědeckovýzkumné činnosti.

Zajištění výzkumných úkolů je prováděno dobře a nevznikly při něm

žádné zvláštní obtíže. Kontrola dílčích úkolů se děje pravidelně a ukončené úkoly procházejí oponentským řízením a jsou publikovány.

6. Výzkumné úkoly, jejich rozpracovanost a plnění.

a/ Ústav je hlavním pracovištěm dlouhodobého hlavního úkolů státního plánu badatelského výzkumu X-18-4 Základní otázky psychologie práce, na němž se podílejí převážně pracovníci ústavu. V roce 1965 - 1966 pokračoval plnění úkolů, které mají být ukončeny v pozdějších letech. Z organizačních důvodů byl dílčí úkol č. 3 "Rozhodovací procesy v pracovní činnosti" spojen s dílčím úkolem č. 1 "Optimální podmínky regulace různých druhů pracovní činnosti". Dílčí úkol řešený zemřelým prof. Doležalem "Otázky předmětu a metod psychologie práce" nebyl dokončen. Nově - v roce 1966 - byl do státního úkolu zařazen dílčí úkol č. 2 "Psychická zátěž a zotavení v podmínkách náročného pracovního režimu", jehož řešení se pokračuje.

b/ Resortní úkol "Psychologické, pedagogické a sociologické aspekty výchovy k volbě povolání", plněný v roce 1966 pracovníky oddělení výchovného poradenství, byl převeden na Pedagogickou fakultu UK.

c/ Fakultní úkoly, kterých bylo poměrně málo, byly splněny. Sloužily především jako technická a metodická příprava pro řešení úkolů státního plánu.

7.-8. Spolupráce s vědeckovýzkumnými pracovišti, koordinace této činnosti.

Ve své koordinační funkci v rámci státního plánu spolupracuje ústav s těmito vědeckovýzkumnými pracovišti: Katedra psychologie filosofické fakulty UK v Praze, Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislavě, Institut řízení v Praze. Duplicita úkolů se vzhledem k dlouhodobé spolupráci s těmito pracovišti s příbuznou tematikou nevyskytuje.

Oddělení výchovného poradenství pracovalo na dlouhodobých výzkumných úkolech, z nichž byly již uveřejněny dílčí výsledky významné teoreticky /zejména o schopnostech/ a připravovalo tím teoretickou základnu pro praxi výchovného poradenství. Bezprostřední uplatnění tohoto oddělení v praxi bylo velmi vydatné, dosavadní teoretické poznatky v tomto oboru zde byly shromážděny a zaváděny do praxe v soustavě výchovného poradenství v rámci resortu MŠ.

Dílčí výsledky výzkumu v rámci státního plánu byly publikovány v letech 1965 a 1966 v četných pracích v našich odborných časopisech.

/celkem asi 160 statí, 3 knižní publikace; v cizích jazycích bylo publikováno celkem 25 sta tí/. Tento počet je ve srovnání s publikační činností jiných ústavů poměrně malý. Značná část publikační činnosti pracovníků ústavu jsou články přehledové pro odborné časopisy a články popularizační, jejichž úkolem je převádět poznatky psychologie práce do praxe. Obor psychologických věd vůbec je u nás ve svém uplatnění v mezinárodní vědě opožděn, i když hodnota výzkumných prací snese ~~se~~ mezinárodní měřítko. Je žádoucí, aby se mezinárodní publicita prací ústavu zvětšila. Pro přítomnou dobu je však zvláště důležité, aby byl zajištěn účinný a rychlý převod teoretických poznatků a výzkumů do praxe, jejíž požadavky na toto vědecké pracoviště jsou nyní zvláště naléhavé.

V tomto směru bylo zvláště významné pořádání porady Psychologie v systému práce s lidmi, organizované v dubnu 1966 Meziřesortním střediskem psychologie práce při Psychologickém ústavu UK, Státní komisí pro řízení a organizaci a Ústřední radou odborů za účasti psychologů práce, vedoucích hospodářských pracovníků a pracovníků personálních útvarů v průmyslu a správě. Státní komise pro řízení a organizaci pracuje na návrzích na konkrétní využití výsledků porady při metodickém usměrňování kádrové a personální práce ve státním a hospodářském aparátu.

9. Péče o zvyšování kvalifikace vědeckých a odborných pracovníků.

Zvyšování kvalifikace vědeckých a odborných pracovníků se děje soustavně. Z deseti vědeckých a odborných pracovníků je sedm kandidátů věd, ~~jedna~~ ze tří zbývajících jedna pracovnice nastoupila nově a dva dokončují kandidátskou práci.

Interval mezi dokončením vysokoškolského studia a dosažením hodnosti C Sc je poměrně dlouhý /zhruba 10 let/, což se vysvětluje tím, že pracovníci ústavu byli po absolvování před založením ústavu členy katedry psychologie a měli značné úkoly pedagogické, v nichž ve značné míře pokračovali i po založení ústavu. V oboru psychologickém je vůbec interval mezi absolvováním a dosažením kandidátské hodnosti delší než v jiných oborech z toho důvodu, že jen menšina psychologů byla zaměstnána plně výzkumem.

Nedostatkem ústavu je, že pouze jeden pracovník je školitelem, ačkoli kvalifikací pro to má pracovníků více. Počet aspirantů je jeden

interní, 3 externí.

10. Organizace, řízení, kontrola a metodika odborných pracovních skupin.

Pracovní skupiny jsou v ústavu vytvořeny podle jednotlivých dílčích úkolů státního plánu badatelského výzkumu /vedoucí jsou uvedeni na prvním místě/.

X-18-4/1 Optimální podmínky regulace různých druhů pracovní činnosti:
Vědečtí pracovníci: Břicháček; odborní pracovníci: Malotínová, /1/2/, Hampejsová 1/5, Fischer 1/4; techničtí pracovníci: Klosová, Mikulová, Brožek /1/2/.

X-18-4/2 Psychická zátěž a zotavení v podmínkách náročného pracovního režimu:

Vědečtí pracovníci: Machač, Míka
Odborní pracovníci: Malotínová - 1/2, Fischer 1/4,
Techničtí pracovníci: Syřůčková 1/2.

X-18-4/4 Základní podmínky spolehlivosti pracovního výkonu:

Vědečtí pracovníci: Bureš 1/2
Odborní pracovníci: Hampejsová 1/5, Kolman 1/3, Fischer 1/4
Techničtí pracovníci: Synecká

X-18-4/7 Základní požadavky vybraných profesí:

Vědečtí pracovníci: Exner, Bureš 1/6,
Odborní pracovníci: Kolman 2/3, Hampejsová 1/5, Fischer 1/4
Techničtí pracovníci: ~~Sypanek~~ Halíková, Drexlerová 1/2 a ~~12~~
10 externích spolupracovníků.

X-18-4/9 Teoretické a metodické základy aplikace psychologických poznatků ve výrobě:

Vědečtí pracovníci: Bureš 1/3
Techničtí pracovníci: Riegel
Dále kolektiv asi 30 závodních psychologů.

Poměrně častý případ, kdy jeden pracovník se podílí na dvou nebo i třech úkolech, je způsoben jednak tím, že jde o matematika, inženýra a fyziologa, kteří spolupracují na většině úkolů, jednak malým počtem odborných pracovníků ústavu vůbec. Vedoucí pracovníci /ředitel doc. Machač, Břicháček a Bureš/ jsou osvědčenými organizátory se zkušenostmi z předchozích pracovišť, jeden vedoucí pracovník byl pověřen vedením nově.

11. Spolupráce s dalšími organizacemi.

Kromě dlouhodobé vědeckovýzkumné spolupráce s vědeckovýzkumnými pracovišti, uvedenými sub 7 a 8, spolupracuje ústav s těmito organizacemi:

1. a/ Státní komise pro techniku

Institut řízení

Ministerstvo zahraničního obchodu

Ministerstvo dopravy

b/ V rámci Meziresortního střediska psychologie práce spolupracuje

ústav s těmito resorty a organizacemi:

Předsednictvo vlády

Státní komise profinance, ceny a mzdy

Ministerstvo chemického průmyslu

Ministerstvo paliv

Ministerstvo potravinářského průmyslu

Ministerstvo spotřebního průmyslu

Ministerstvo stavebnictví

Ministerstvo vnitřního obchodu

Ministerstvo zahraničního obchodu

Ministerstvo těžkého průmyslu

Ministerstvo ležního a vodního hospodářství

Ministerstvo dopravy

Ústřední správa eneggetiky

Institut řízení

2. Jednotliví pracovníci ústavu spolupracují dále s těmito institucemi:

Ústřední správa energetiky, Výzkumný ústav strojírenské technologie a ekonomiky, Výzkumný ústav sociálního zabezpečení, Výzk. ústav oděvního průmyslu, Výzk. ústav těžkého strojírenství Čs. automobilové opravny, Středisko pro rozvoj silnic a dálnic, Ústřední výbor Svazarmu, Výzkumný ústav automatizace a početní techniky, Kriminalistický ústav ministerstva vnitra.

12. Metodické vedení vědeckých a odborných pracovníků.

Studijní cesty do zahraničí.

Metodické vedení je prováděno dobře, což je usnadněno tím, že skupiny jsou malé.

Krátkodobých pobytů v zahraničí /7 dní až měsíc/ ~~xxl~~ bylo v letech 1965-1966 celkem ~~ix~~ 15. Jeden pobyt byl dlouhodobý /Hoskovec - USA - 1 rok/. Větší počet několikaměsíčních nebo delších pobytů v zahraničí nebyl při malém celkovém počtu pracovníků možný. Jednání o recipročních pobytech bylo zahájeno v roce 1966, ale dosud nevedlo k výsledkům.

13. Zvyšování ~~ideologické~~ ideologické úrovně pracovníků.

Většina vědeckých pracovníků ústavu je zapojena do ideologické práce aktivně - jako lektori ve večerní škole marxismu - leninismu při MV KSČ Praha 1. /Exner - zástupce vedoucího katedry psychologie, lektori - Machač, Břichcín, Břicháček, Bureš, Exner/. Ostatní pracovníci byli zapojeni do samostatného studia roku stranické výchovy na filosofické fakultě UK společně se členy katedry psychologie.

14. Materiálové vybavení.

Provozní místnosti byly vhodně adaptovány pro výzkumné účely ústavu již v předchozích letech, ale jejich plocha je malá.

Místnosti jsou používány také pro výuku studentů katedry psychologie, s nimiž zde někteří pracovníci ústavu provádějí laboratorní cvičení.

Ústav je vybaven stroji a přístroji na moderní úrovni a plánuje další vybavení ~~směrem~~ a modernizaci, zejména analogový počítač.

Knihovna ústavu je poměrně dobře vybavena novějšími publikacemi a časopisy a je užívána i externě.

ix

II. Pedagogická práce.

Pedagogická činnost pracovníků Psychologického ústavu UK je značná. Celkem 33 hodiny týdně. Koná se především pro

1. katedru psychologie FFUK: Břichcín, - 4 hod. týdně praktika
Břicháček - 4 hod. týdně metodologie a
mat. psychologie,
Bureš - 2 hod. týdně - bezpečnost práce
Hampejsová - 6 hod. týdně - statistika a
faktorová analýza,
Kolman - 2 hod. týdně fyziologie práce
Kolman - 1 hod. psychologie práce /pro DS/
Malotínová - 4 hod. týdně praktika

2. V menší míře přednášejí pracovníci ústavu mimo filosofickou fakultu U
Vysoká škola ekonomická /Bureš/
Pedagogická fakulta UK /Exner, Kolman/
Pedagogická fakulta Příbram /Míka/
Institút pro výchovu ved. prac. min. chemického průmyslu /Kolman/
Ústav pro doškolení lékařů /Kolman/.

Pedagogická činnost pracovníků ústavu je v těsném vztahu k jejich
činnosti výzkumné. Zčásti má ráz přenášení poznatků psychologie práce
do praxe.

III. Ostatní činnost.

1. Většina expertizní činnosti se koná v rámci Meziresortního
střediska psychologie práce, /viz 11 b/ a je většinou neplacená;
bylo uzavřeno několik krátkodobých smluv o dílo.

2. Jiná vědeckovýzkumná činnost:

Pracovníci ústavu jsou zapojeni i do řešení výzkumných úkolů,
které nejsou součástí plánu ústavu. Hoskovec a Štikar jsou spoluře-
šiteli dílčího úkolu státního plánu X-18-4/8 Psychologické základy
osvojování a rozvoje pracovních dovedností /řešeno na katedře psycho-
logie FFUK/, ředitel ústavu doc. Machač se účastní řešení úkolu
Reakce na funkční zatížení CNS a na neurotropní faktory prostředí
/výzkumný plán min. zdravotnictví/ a úkolu Vědecké základy sportovního
tréninku /ČSTV/. Břichcín /jedna osmina prac. úvazku/ se účastní vý-
zkumu hipokinesy ve Výzk. ústavu psychiatrickém, Exner úkolu Psycho-
logie myšlení /katedra psychologie Palackého university v Olomouci/
a Kolman úkolu Rychlost vedení periferních nervů /neurologická kli-
nika FVL UK/.

3. Členství ve vědeckých radách a komisích má celkový rozsah
108 hodin měsíčně, tedy velmi značný. Bude třeba s rostoucím počtem
pracovníků rozdělit tyto funkce na více osob a některé vůbec předat
psychologům mimo ústav. Nynější stav vyplývá z velmi malého počtu
kvalifikovaných pracovníků v oboru psychologie práce.